

Foto: Olle Lind, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Perssonska gården i Hedemora

Perssonska gården är en välbevarad handelsgård från 1800-talets mitt, centralt belägen vid Stora Torget i Hedemora. Den utgör en viktig del av den ålderdomliga stadsmiljön vid Stora Torget, som ingår i riksintresseområde för kulturmiljövården Hedemora stad. Perssonska gården byggnadsminnesförklarades 2007.

Beskrivning

Historik

Perssonska gården uppfördes strax efter en stor stadsbrand år 1849 av handlaren Axel Reinhold Hulting. År 1883 övertogs gården av handlaren Johan Fredrik Åberg som utvecklade sin affärsrörelse till ett av stadens största handelshus. Bostads- och butikshusen reveterades på 1890-talet, men förändrades i övrigt inte nämnvärt. År 1916 köptes fastigheten av järnhandlaren och rådmannen Isidor Persson, som här bedrev järnhandel.

Ett ”bilstall” tillkom 1919. Smärre om- och tillbyggnader skedde på butiks- och bostadshusens gårdsfasader på 1920- och 1930-talen. Som helhet är dock Perssonska gården till sin exteriör mycket välbevarad sedan 1800-talets mitt.

Miljö

Perssonska gården är på tre sidor kringbyggd. Fastigheten gränsar mot Kyrko-, Freds-, Lands- och Gröna gatorna. Förutom butiks- och bostadshus finns ett flertal uthusbyggnader i form av stall, magasin, lada, tvättstuga mm. Uthusbyggnaderna är sammanbyggda i två längor som inramar gårdsplanen. På gården finns ett vårdträd och en gräsbevuxen rundel. En mindre fruktträdgård hör också till fastigheten.

**Figur 1. Perssonska gården i mötet mellan Fredsgatan och Kyrkogatan.
Foto: : Olle Lind, Länsstyrelsen i Dalarnas län.**

Byggnad

Butiks- och bostadshuset är uppförda i 1 ½ våning av timmer med vitputsade fasader. Taken är delvis täckta med tegel, delvis med plåt. I huskroppen mot Kyrkogatan finns, sannolikt sedan huset uppfördes, butikslokaler i bottenvåningen. I bostäderna mot Fredsgatan och Gröna gatan finns rum med äldre inredning bevarade. En välvd stenkällare finns under butiks- och bostadshuset mot Kyrkogatan.

Uthusen är faluröda, delvis av timmer, delvis med regelstomme. Delar av fasaderna är klädda med panel. Taken är täckta med tegel. Mot Fredsgatan finns ett portluder med ålderdomliga rutverksdörrar.

Fastigheten är bebyggd redan på den äldsta stadskarta över Hedemora från 1642. Den välvda stenkällaren i butiks- och bostadshuset vid Kyrkogatan är sannolikt från 1600-talet.

Figur 2. Butikslokaler mot Kyrkogatan. Foto: : Olle Lind, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Figur 3. Bostadshus mot innergården. Foto: : Olle Lind, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Figur 4. Inne på Perssonska gården finns ett vårdträd och en gräsbevuxen rundel. En mindre fruktträdgård hör också till fastigheten. Foto: Olle Lind, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Byggnadsminnesförklaring

Motivering till byggnadsminnesförklaringen

Perssonska gården är en välbevarad handelsgård från mitten av 1800-talet. Gården är ett typiskt exempel på den typ av borgargårdar som tillkom i Hedemora efter stadsbranden 1849. Perssonska gården ingår som en central del av det ålderdomliga stadsrummet vid Stora Torget i Hedemora. Till gårdens höga kulturhistoriska värde bidrar i hög grad de välbevarade uthuslängorna, med sina till handelsgården hörande funktioner.

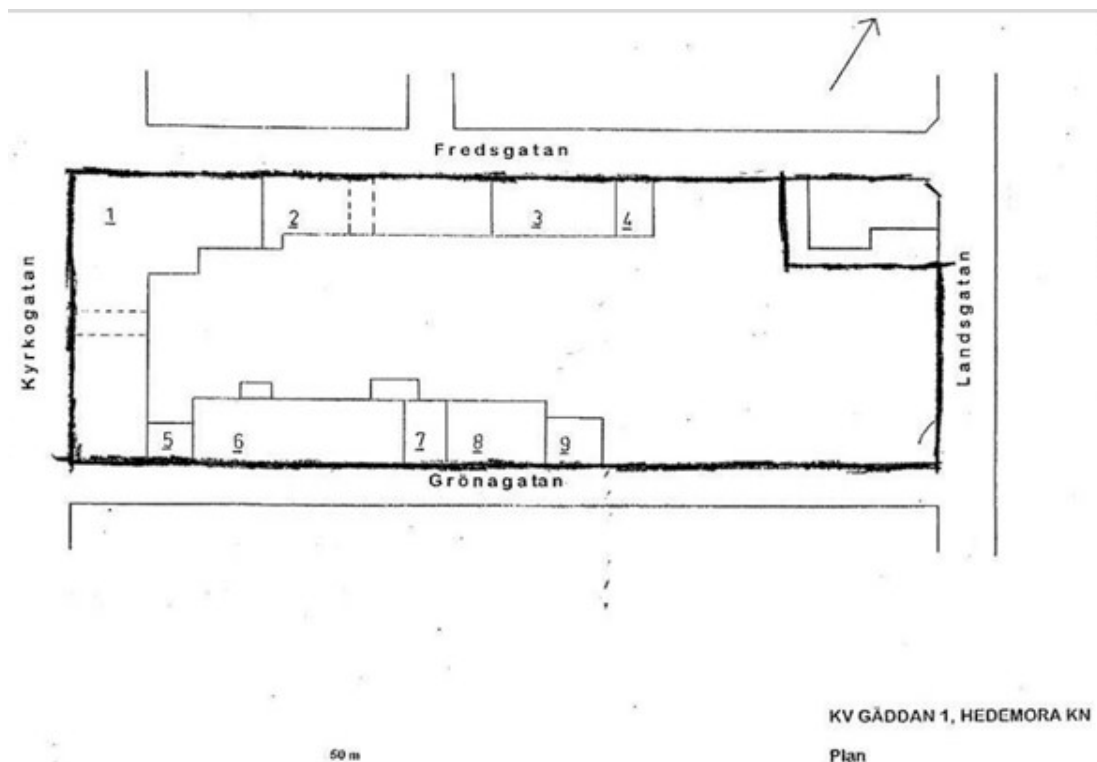
Skyddsbestämmelser

Skyddsföreskrifterna omfattar kvarteret Gäddan 1 enligt situationsplan. Skyddsföreskrifterna omfattar de byggnader som markerats med nr 1–9 på situationsplanen.

1. Byggnaderna markerade 1–9 får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
2. I byggnadernas inre får inte ingrepp göras i stomme eller ursprunglig rumsindelning.
3. I de i bilaga 3 kryssmarkerade utrymmena i byggnad nr 1 och 6 och hela byggnad nr 2, nr 3 och nr 8 får inte göras ingrepp i eller ändring av äldre fast inredning såsom dörrar, fönster, trappor, golv, kakelugnar och tak.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Det område kring byggnaderna som på situationsplanen avgränsas med röd linje skall hållas i traditionellt skick. Nybyggnader får inte ske inom detta område.

Samråd skall ske med länsstyrelsen i frågor som rör underhåll och vård av byggnaderna och område.

Om särskilda skäl föreligger för att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsföreskrifterna får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ KML lämna tillstånd till sådana förändringar.

Figur 5. Situationsplan över kvarteret Gäddan 1. med byggnadsminnets omfattning markerat med svart linje.

Administrativa fakta

Kommun: Hedemora

Fastighetsbeteckning: Gäddan 1

Byggnadsminnesförklaring: 2007.09.03

Tillgänglighet: Inrymmer bostäder och verksamhetslokaler.

[Byggnadsminnesförklaring Perssonska gården beslut 2007.09.03](#)
[Perssonska gården i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister](#)